

לקוטי אמרים

לא

מ"מ הגהות והערות קצרות קנג

שכתוב (דברים ל' יד').
הסיום דפי"ז יח'.
והשכחה (ששוכח
אהבתו לה' כו' כנ"ל
פי"ד). **ואף שהאומר כו'**
(יומא פה:). **היינו שאין**
כו' (יד תשובה פ"ד א' ו').
עייג"כ אגה"ת פי"א).
דחק השעה (ע"ד ברכות
סד.). **אין לך דבר כו'**
(ירוש' פאה א' א' בפני
בעלי תשובה. יד תשובה
ג' יד'). **כנ"ל** (פי"ח יט').
ושליט ומושל עליו
(לכאורה הכונה שאור
ה' שליט ומושל על
הזמן). **כנודע** (עייג"כ
שהיחזוה"א פ"ז).

פרק בה זזהו שכתוב כי קרוב אליך הדבר מאד
וגו' שבכל עת ובכל שעה בידו של
אדם וברשותו הוא להעבי' רוח שטות והשכחה מקרבו
ולזכור ולעורר אהבתו לה' אחד המסותרת בודאי
בלבבו בלי שום ספק. וז"ש ובלבבך ונכלל בה גם
דחילו דהיינו שלא ליפרד בשום אופן מיחודו ואחדותו
יתברך אפי' במסירת נפש ממש בלי שום מעם ושכל מושג
אלא במבע אלהי וכ"ש בשבירת התאוות הקלה מיסורי
מיתה שקרוב אליו הדבר יותר לכבוש היצר הן בבחי'
סור מרע אפי' מעבירה קלה של דברי סופרים שלא
לעבור על רצונו ית' מאחר שנפרד בה מיחודו ואחדותו
כמו בע"ז ממש בשעת מעשה והרי גם בע"ז יכול
לעשות תשובה אח"כ. ואף שהאומר אחטא ואשוב
אין מספיקין כו' היינו שאין מחזיקים ידו להיות לו שעת
הבושר לעשות תשובה אבל אם דחק השעה ועשה
תשובה אין לך דבר שעומד בפני התשובה. ואעפ"כ
כל איש ישראל מוכן ומזומן למסור נפשו על קדושת
ה' שלא להשתחוות לע"ז אפי' לפי שעה ולעשות
תשובה אח"כ והיינו מפני אור ה' המלוכש בנפשים
כנ"ל שאינו בבחי' זמן ושעה כלל אלא למעלה מהזמן
ושליט ומושל עליו כנודע. והן בבחי' ועשה טוב

62

לקוטי פירושים

בכל עת ובכל שעה בידו של אדם
וברשותו כו' לזכור ולעורר אהבתו כו'
המסותרת: ענין זה הוא רק בכח, וגם לאחרי
שזוכר ומעורר אהבתו לה', לכבוש היצר בסור
מרע ועשה טוב, לא נעשה זה טבע בנפשו, וצריך
לחזור ולעורר אהבתו אח"כ לכבוש היצר.
ומ"ש בסיום הפרק ש"קיום התומ"צ תלוי בזה
שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו . . . שיהי' קבוע
בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש מזכרונו -
יש לומר, שזוהי דרגא נעלית בגילוי אהבה
מסותרת² שנעשה כמו טבע בנפשו. ועצ"ע.

(לקו"ש זל"ד נ' 174 הנרה 13)

1) וראה קונטרס העבודה פ"ה (ע' 33). 2) בכללות
דרגות אהבה מסותרת ועבודת האדם לגלותה - ראה ספר
הערכים-חב"ד ח"א ערך אהבה מסותרת.

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

שכתוב: דברים ל' יד. - כאן הוא הסיום דפי"ז
(ובזה יובן מ"ש כי קרוב גו"י) יח' (ולתוספת
ביאור באר היטב מלת מאד שבפסוק כי קרוב גו").
והשכחה: ש"שוכח אהבתו לה' כו", כנ"ל פי"ד.
ואף שהאומר כו': יומא פה, ב.
היינו שאין כו': יד הל' תשובה פ"ד ה"א-ו'.
עיינ ג"כ אגה"ת פי"א: "אין מספיקין דייקא, אבל
אם דחק ונתחזק ונתגבר על יצרו ועשה תשובה
מקבלין תשובתו".
דחק השעה: ע"ד ברכות סד, א (כל הדוחק
את השעה).
אין לך דבר כו': ירושלמי פאה פ"ה א"א². ושם
הלשון הוא: "בפני בעלי תשובה". יד הל' תשובה
פ"ג הי"ד ("בפני התשובה").
כנ"ל: פי"ח יט'.
ושליט ומושל עליו: לכאורה הכונה שאור ה'
שליט ומושל על הזמן.

כנודע: עיינ ג"כ שער היחוד והאמונה פ"ז ש"שם הוי"ה מורה שהוא למעלה מן הזמן . . . הוא ית' למעלה
מהמקום והזמן.

1) ושם: "ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה. ארבעה מהן עון גדול והעושה אחד מהן אין הקב"ה מספיק
בידו לעשות תשובה". כל אלו הדברים וכיוצא בהן אף על פי שמעכבין את התשובה אין מונעין אותה, אלא אם עשה
אדם תשובה מהן הרי זה בעל תשובה כו". 2) ובמק"א (לקו"ש ח"ו ע' 66 הערה 54) מציין גם למדרש הנעלם בזהר
חדש ס"פ בראשית.

להתגבר כארי (ע"ד אבות ספ"ה. עייג"כ טור אור"ח בתחלתו). **עצלה מבחי' יסה"ע** (כנ"ל פ"א). **לעמול בתורה** (ע"ד סנה' צט:). **וכמארז"ל** (ע"ז ה:). **כנ"ל** (פכ"ג).

להתגבר כארי בגבורה ואומץ הלב נגד היצר המכביד את גופו ומפיל עליו עצלה מבחי' יסוד העפר שבנפש הבהמית מלהטריח גופו בזריוות בכל מיני טורח ועבוד' משא בעבודת ה' שיש בה טורח ועמל כגון לעמול בתורה בעיון ובפה לא פסיק פומיה מגירסא וכמארז"ל לעולם ישם אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי וכן לתפלה בכונה בכל כחו ממש וכן בעבודת ה' שהוא בדבר שבממון כמו עבודת הצדקה וכיוצא באלו ממלחמות היצר ותחבולותיו לקרר נפש האדם שלא להפקיר ממונו ובריאות גופו שלעמוד נגדו ולכבשו קרוב מאד אל האדם כשישים אל לבו שלנצח היצר בכל זה ויותר מזה ולעשות הפכו ממש קל מאד מיסורי מיתה ה' ישמרנו ויסורי מיתה ה' ישמרנו **לב** היה מקבל באהבה וברצון שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית' אפי' לפי שעה להשתחות לע"ז ח"ו וכ"ש שיש לו לקבל באהבה וברצון כדי לדבקה בו לעולם ועד דהיינו כשיעשה רצונו ית' בעבודה זו יתגלה בה פנימית רצון העליון בבחי' פנים וגילוי רב ולא בהסתר כלל וכשאין שום הסתר פנים ברצון העליון אזי אין דבר נפרד כלל וכלל להיות יש ודבר בפני עצמו ולזאת תהיינה נפשו האלהית והחיונית ולבושיהן כולן מיוחדות בתכלית היחוד ברצון העליון ואור א"ס ב"ה כנ"ל. ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא ית' ורצונו למעלה

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים
להתגבר כארי: ע"ד אבות ספ"ה ("הוי כו' גבור כארי"). עייג"כ טור אור"ח בתחלתו: "גבור כארי כנגד הלב כי הגבורה בעבודת הבורא יתברך היא בלב ואמר שתחזק לבך בעבודתו".
עצלה מבחי' יסוד העפר: כנ"ל פ"א.
לעמול בתורה: ע"ד סנהדרין צט, ב ("עמל תורה").
וכמארז"ל: ע"ז ה, ב.
כנ"ל: פכ"ג.

לקוטי פירושים

למעלה מהזמן ושליט ומושל עליו: ויש לומר שאומר בזה ב' ענינים: א) מצד "למעלה מהזמן" - כל ענין (אפי' של רגע, יש בו ענין של נצחיות, וכדלקמן³ בקדושה, אלא שבענין דלעו"ז תשובה עוקרתו) נצחי הוא. ב) מצד "ושליט ומושל עליו" - אפשר שענין דלפי שעה יהפך להיות נוגע יותר מענין דומן ארוך.

(שיעורים בספר התניא ע' 288 הערה 5. לקו"ש ח"ז ע' 5 הערה 25)

תפלה בכונה בכל כחו ממש: כחו של המתפלל, ולכן כתב "כחו", ולא כחה (של הכונה).

(תניא בצידוץ ח"ז וכ"י ע' תפה)

וכ"ש כו' לדבקה בו לעולם ועד: הכ"ש הוא בשנים: א) "לדבקה בו" - בהשוואה לשלילת הפירוד (מיחודו ואחדותו ית') בלבד, ב) "לעולם ועד" - בהשוואה להפירוד לפי שעה.

(משיעורים בספר התניא ע' 291 הערה 7)

ויחוד זה למעלה הוא נצחי כו': היינו, שיחוד נצחי זה (שלמעלה) הוא גם למטה (אלא שלמטה הוא באותה שעה לבדה כו').

(סה"צ מלוקט ח"א ע' קמז)

3 לב, א: "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד".

לקוטי אמרים

לב

מ"מ הגהות והערות קצרות
קנה והערות קצרות

שבדבורו שהיא (צ"ע
אם יותר נכון "שהוא").
וכמ"ש ודבר (ישעי' מ'
ח'). ודבריו חיים כו'
(נוסח התפלה אמוי"צ).
ולא יחליף כו' ().

מהזמן וכן גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי
וכמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים
כו' ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים כו'. אלא שלמטה
הוא תחת הזמן ובאותה שעה לברה שעוסק בה בתור'
או במצוה כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר נפרד מהיחוד

לקוטי פירושים

ואף שצריך להבין איך הוא זה, אבל אדה"ז
מעיד שכן הוא.

(אגרות קודש ח"א ע' קיא)

ויש לבאר זה ג"כ בשכל אנושי ואפי' בשכל
דנה"ב - כי, גם כאשר הציווי הוא לזמן מוגבל
כו', הרי ענינו בזה הוא להביא בהלמעלה מהזמן
ובהלמעלה מהמקום, ולכן, החילוק במשך הזמן
אינו נוגע לו כלל. וע"ד המובא בכ"מ בתורת

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים
שבדבורו שהיא: צ"ע אם יותר נכון לומר
"שהוא"³ - כיון שקאי על "גילוי רצונו שבדבורו"
(וכמו שממשיך "הוא נצחי").
וכמ"ש ודבר: ישעי' מ' ח'.
ודבריו חיים כו': נוסח התפלה - "אמת ויציב".
ולא יחליף כו' .

(3) להעיר שכן הוא במהדורא קמא דספר התניא.

הנגלה בהענינים הדורשים שיעור, אשר אם זהו דבר מצוה, הרי מצוה אחשבי'⁴ וכאילו יש בו שיעור גשמי.
(מאגרות קודש ח"ז ע' נג"ד. לקוטי ביאורים לתניא ע' קסז)

ולהעיר ממ"ש לפנ"ז: "למעלה מהזמן ושליט ומושל עליו" - דיש לומר, שע"י קיום המצוות התלויות
בזמן, נעשה חידוש והוספה בעצם גדר הזמן, כי זמן עצמו גדרו שינויים והתחלקות, והאדם שמקיים המצוות
התלויות בזמן, אחשבי' להזמן (ע"ד מצוותי' אחשבי'⁵) שפועל בו קיום ותמידיות.
(ע"פ לקו"ש ח"ב ע' 133 והערה 57)

גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם: ברד"ק (וכ"ה
במצו"ד) עה"פ: "ודבר אלקינו - שדיבר ע"י נביאיו" (ובפשטות נכללו בזה גם דברי הנביאים שלא נכתבו
בתורה). וכאן משמע שגם תורה שבע"פ בכלל זה (ובפרט שגילוי רצונו - עיקרו בתושבע"פ⁶). ותוכן הענין
- שציווי התורה אינם ציוויים בזמנם כדי לקיימם לעולם ולעולמי עולמים, אלא שהציוויים עצמם - "גילוי
רצונו שבדבורו" - הם נצחיים⁷.

(לקו"ש ח"ה ע' 240 והערות 10-11)

להעיר גם משו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ב ס"א ס"ח - שכל עניני התורה ומצוותי' הם "למעלה מגדר
המקום והזמן".

(לקו"ש ח"כ"ד ע' 280 הערה 4)

יחוד זה למעלה הוא נצחי כו' אלא שלמטה הוא תחת הזמן: עפ"ז יש לבאר הא דקשר של תפילין
נקרא קשר של קיימא - גם להדעות⁸ שבכל יום צריכים להתיר הקשר ולהזור ולקשרו - כי, אף שכל קשר
שעתיד להתירו אינו קשר של קיימא, מ"מ, קשר שנעשה ע"פ ציווי התורה, הרי ציווי התורה עושה ענין
נצחי. - למטה נמשך הוא בזמן זה, אבל ענינו הוא ענין נצחי. ויתירה מזה, אפילו כאשר התורה מצווה
להתיר הקשר, הרי, בהיותו קיים (ע"פ ציווי התורה) ה"ה ענין נצחי. וגם התרת הקשר - בזמנו הוא - הו"ע
נצחי, אלא שזהו בזמן בפ"ע.

(לקו"ש ח"א ע' 227)

(4) שבת פ"ט מ"ו. ועוד. (5) ראה בכורות י, א. פרש"י ביצה כו, ב ד"ה חלה. וראה אנציק' תלמודית ערך אטורו חשוב.
(6) תניא אגה"ק ס"ו ס"כ. (7) ראה גם תניא שעהיוה"א בתחלתו, שפירוש "ודבר אלקינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים לעד"
הוא, שהתיבות ואותיות (של הדיבור) עצמן הן נצבות ועומדות לעולם. (8) ראה תוד"ה אביי - עירובין צו, א. תוד"ה משעת -
מנחות לה, ב. תוד"ה ואידך - חולין ט, א. סדר הדורות ד"א תתק"ל.

לגמרי כו' צורך כלל כו' (צ"ע הכונה בדיוקא).
ואעפ"כ כשחזור ושב לעבודת כו' (צ"ע) דלכאורה בקשת מחילה – היינו ושב – מספיק, ולמה צריך ושב לתורה ותפלה. ודוחק לומר

העליון למטה ודהיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה'. ואעפ"כ כשחזור ושב לעבודת ה' אח"כ לתורה ולתפלה ומבקש מחילה מה' על שהיה אפשר לו לעסוק או בתורה ולא עסק ה' יסלח לו כמארז"ל עבר על מצות עשה ושב לא זו משם עד שמוחלין לו. ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום על עון ביטול תורה שאין אדם ניצול ממנו בכל

דאתי לאפוקי טובל ושרץ בידו, דהא לא עסיק בזה כאן. וי"ל דלגמר הכפרה צריך ג"כ תפלה, כמו שבזה"ב ה' גם קרבן עולה, כמוש"כ באגה"ת פי"א ועיי"ש פ"ב. ומ"ש לתורה, היינו דבעברה שפגם במוח תיקונו דיתעסק באורייתא – אגה"ת פ"ט – וכיון דבכלל דב"ט הוא גם חכ' או"ה או התחכמות יתרה במילי דעלמא דמטמא מוחין – ע"ל פ"ח – לכן כתב גם "לתורה" דאז בכל אופן הוא תשובה מעלייתא. ועצע"ק דהא מסיים ומוחלין לו ולזה א"צ כהנ"ל דליהוי מחילה גמורה וכמ"ש תוד"ה לא שבועות יב:). כמארז"ל עבר (יומא פו. בש"ס "על עשה" אבל גם בריש אגה"ת הועתק "על מ"ע" וכ"ה זבחים ז: לעיין בד"ס). שאין אדם ניצול כו' (לעיין נ"כ הש"ס ב"ב. ע"ל פ"א בהערה.

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים
לגמרי כו' צורך כלל כו': צ"ע הכונה בדיוקא
ד"דברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל".
ואעפ"כ כשחזור ושב לעבודת כו': צ"ע,
דלכאורה, בקשת מחילה – היינו ושב – מספיק,
ולמה צריך ושב . . לתורה ותפלה".

ודוחק לומר דאתי לאפוקי מי שמבקש מחילה
ואינו עוסק בתורה ותפלה דהוי כטובל ושרץ בידו⁴
– דהא לא עסיק בזה כאן.
ויש לומר, דגם לאחר בקשת מחילה, הנה לגמר
הכפרה צריך ג"כ תפלה, כמו שבזמן הבית ה' גם
קרבן עולה, כמו שכתב באגה"ת פי"א: "התמיד
שהוא קרבן עולה . . וכן התפלה בזמן הזה עם התשובה". ועיי"ש פ"ב: "שיהי' לרצון לפני ה' . . ה' צריך
להביא קרבן עולה כו'".

לקוטי פירושים
אלא שלמטה הוא תחת הזמן: "הוא" –
קאי על היחוד, שרק "למעלה הוא נצחי לעולם
ועד", משא"כ למטה ה"ז תחת הזמן (כי הנפש
בהיותה למטה היא תחת הזמן).

(שיעורים בספר התניא ע' 292)

ולזה: כיון שבקשת מחילה מועילה מיד, וחזור
ליחוד הנ"ל שאפילו לשעה קלה אינו רוצה ליפרד.

(שיעורים בספר התניא ע' 293)

ומ"ש לתורה, היינו משום דבעברה שפגם במוח, תיקונו דיתעסק באורייתא (אגה"ת פ"ט) וכיון דבכלל
דברים בטלים (שבזה קאי כאן) הוא גם חכמת אומות העולם, או התחכמות יתרה במילי דעלמא דמטמא
מוחין (עיי' לעיל פ"ח⁵) – לכן כתב גם "לתורה" (שזהו התיקון על הפגם במוחין) דאז בכל אופן הוא
תשובה מעלייתא.

ועדיין צע"ק, דהא מסיים ו"מוחלין לו", ולזה אין צריך כהנ"ל (תפלה ותורה) דליהוי מחילה גמורה,
וכמ"ש תוד"ה לא שבועות יב, ב ש"במצות עשה מוחלין לגמרי" (דלא כ"בשאר עבירות" ש"אינה מחילה
גמורה אלא שמקילין לו מן הדין").

כמארז"ל עבר: יומא פו, א. ולהעיר, שהלשון בש"ס שם הוא: "על עשה", ולא כמ"ש כאן "על מצות
עשה". אבל, גם בריש אגה"ת הועתק "על מ"ע". וכן הוא ("על מצות עשה") בזבחים ז, ב⁶. לעיין בדקדוקי
סופרים אם יש שינויי גירסאות בזה⁷.

שאין אדם ניצול כו': עיין לעיל פ"א בהערה ד"ה אפי" – המקור לזה שאין אדם ניצול מעון ביטול

(4) ראה תענית טז, א. רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ג. (5) ושם: "העוסק בחכמת אומות העולם בכלל דברים בטלים
יחשב . . ועוד זאת יתרה טומאתה של חכמת האומות . . (ש)מלביש ומטמא בחי' חב"ד כו'". וב"מ הגהות והערות
קצרות" שם (לעיל ע' עב) ש"ה"ה ע"י ריבוי התחכמות במשא ומתן כו'". (6) וכן הוא בשבועות יב, ב (שנזכר בהערה
הקודמת). (7) בדקדוקי סופרים – ליתא.

לקוטי אמרים

מ"מ הגהות
והערות קצרות

קנז

יום וכמו התמיד שהיה מכפר על מצות עשה. ואין זה אחטא ואשוב אא"כ שבשעת החטא ממש הוא סומך על התשובה ולכך חוטא כמ"ש במ"א: וזוה יובן למה צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור הש"ס ב"ב. אין לומר

דעל ג' אלו תיקנו סלח כו' דהא מכפר על מ"ע קאמר). התמיד (שהוא ק"ע. אגה"ת פי"א). שהי' מכפר על מ"ע (עיין במ"ד פכ"א. זבחים ו' ת"כ ויקרא א' ד'). כמ"ש במ"א (עיין אגה"ת פי"א). במשנה תורה (צ"ע הכונה בדיוקא – וי"ל דל"ק אם היו בד' ספרים, דהתורה היא נצחית, ונאמר ענין מס"נ מפי הגבורה לקיימו בעת הצורך, אף שלא שייך בדור שנכנס לארץ ימצא בדורות שלאחריו. אבל כיון שמרע"ה צוה כו' והוא במ"ת שמשה מפי עצמו אמרו – מגילה לא: הובא לקו"ת במד' ויאאכה"ד ס"א ובי' ס"ג ושה"ש עוד בי' יונתי ס"ג – הי' לו לצות סתם ולא לייחד

לקוטי פירושים

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

תורה, אף שבב"ב קסד, ב איתא ג' עברות אין אדם ניצול כו' הרהור עבירה ועיון תפלה. אבך לשון הרע", ולא חשיב ביטול תלמוד תורה (לעיון ביפה עינים ובנושאי כלי הש"ס – ב"ב שם⁹). ובכל אופן, מ"ש "ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום כו" – אין לומר דעל ג' אלו (הרהור עבירה וכו') "תיקנו ברכת סלח כו" – דהא "כמו התמיד שהי' מכפר על מצות עשה" קאמר הכא בנוגע לתקנת ברכת סלח לנו בכל יום, ו"הרהור עבירה" ו"אבך לשון הרע" אינם בכלל זה. דתמיד: שהוא קרבן עולה. וכמ"ש באגה"ת פי"א ש"התמיד שהוא קרבן עולה מכפר על מ"ע בלבד".

שרי' מכפר על מצות עשה: עיין במדב"ר פכ"א. זבחים ו, א. תו"כ ויקרא א' ד'¹⁰. כמ"ש במ"א: עיין אגה"ת פי"א: "אחטא

ואשוב. . היינו דוקא שבשעת החטא הי' יכול לכבוש יצרו אלא שסומך בלבו על התשובה כו". במשנה תורה: צ"ע הכונה בדיוקא – דלכאורה למאי נפק"מ אם ציווי זה הוא במשנה תורה או בד' ספרים. ויש לומר, דלא קשיא אם היו מצטווים על מס"נ בד' ספרים – כיון דהתורה היא נצחית, ולכן נאמר ענין מס"נ מפי הגבורה לקיימו בעת הצורך, ובמילא, אף שלא שייך בדור שנכנס לארץ (ש"הבטיח להם פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו') ימצא בדורות שלאחריו. אבל כיון שמשה רבינו ע"ה צוה כו', והציווי הוא במשנה תורה שמשה מפי עצמו אמרו (מגילה לא, ב. הובא בלקו"ת במדב"ר ד"ה וידבר אלקים את כל הדברים ס"א, וביאורו ס"ג, ושה"ש עוד ביאור הדברים ע"פ יונתי ס"ג¹¹) – הי' לו לצות סתם, ולא לייחד

צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה כו' במסירת נפש כו': יש לומר, שבוה שמדגיש שהציווי הי' ע"י משה רבינו, מרמו, שבכדי שענין המס"נ יהי' בגילוי אצל האדם [ובאופן "שיהי' קבוע בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש מזכרונו"] עם היותו מציאות (היפך ענין הביטול דמס"נ) – יש צורך בנתינת כח ממשנה רבינו, שענינו הו"ע הביטול, ונחנו מה⁹.

וזהו שמוסיף "במשנה תורה", שאמר משה (לא רק בתור שליח, אלא) מפי עצמו¹⁰ היינו שזה נתעצם בהשגתו¹¹ – שבוה מודגש עוד יותר

⁹ בשלח טז, ו-ח. (10 מגילה לא, ב וראה פרש"י שם. (11 ראה לקו"ת שה"ש כ, ג.

(8 לעיל ע' כו. 9) ביפה עינים ונו"כ הש"ס כאן – לא נזכר ע"ד עון ביטול תורה. (10) במדב"ר שם (כא): "תמיד של שחר מכפר על עבירות שבליה ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות שנעשו ביום". זבחים שם (ובפרש"י): "אעשה. . מכפר" (אסתם עולה קאי). ובתו"כ שם: "ונרצה לו. . על מה המקום רוצה לו, על מצות עשה ועל מצות לא תעשה שיש בה קום ועשה". (11) ושם: "משנה תורה. . הם הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל באתגליא, משא"כ בספרים הראשונים נאמר וידבר ה' אל משה. . משה לבדו שמע וכל ישראל לא שמעו, ולכן נק' משנה תורה מלשון משנה למלך שאינה בבחי' התורה עצמה שנאמר בה וידבר ה' אל משה בבחי' העלם, אלא הוא גילוי התורה אשר דבר משה אל כל ישראל" (במדב"ר טו, ג). "משנה תורה היא בחי' מל', מלשון משנה למלך, בחי' גילוי כתר מל', וידבר משה כו', משא"כ בספרים הראשונים וידבר ה' כו', בז"א" (שם יז, ג). "ארז"ל. . משנה תורה משה מפי עצמו אמרו, וכתב התוספות וברוח הקודש, משא"כ שבתורת כהנים מפי הגבורה אמרו ונעשה שליח לומר כך אמר לי הקב"ה. . מפי עצמו היינו. . מז"א דאצילות. . שמשם הי' שרש נבואתו והשגתו. . אבל מה שנאמר לו מפי הגבורה היינו שנמשך מלמעלה מעלה יותר מז"א דאצילות כ"א שנמשך ע"י משה ואינו אלא שליח כו" (שה"ש כ, ג).

דבורו לדור שנכנסו לארץ. וכמש"כ (דברים ו') וזאת המצוה גו' אשר אתם עוברים שמה לרשתה וגו' ארץ זחור"ד שמע גו' והי' כי יביאך וגו' או – באופן אחר קצת – דקשה דענין המס"נ שייך יותר גם בדור המדבר מדור שנכנסו לארץ, כיון שלהם הובטח פחדכם גו' ואם נכתב בד' ספרים ל"ק, דציון משה בשעה שנאמר לו. אבל כיון שהוא במ"ת שאז ביאר משה הנאמר לו מכבר בסיני או באוה"מ כו' – כמש"כ הרמב"ן בהקדמה לס' דברים – וזכר בדב"ר פ"ב ממ"ת זכו ישראל לק"ש. ואינו אלא זכר כי מצינו ג"כ שם דזכו לק"ש מיעקב וע"כ אינו אלא זכות לא שנאמר אז – א"כ לא הי' להמתין עד אז כיון שמס"נ שייך יותר בדור המדבר כו'). **במ"ת** (דברים ו' ד'-ז'). **לקבל עליו מ"ש** (ברכות יג' ועיג"כ ברכות סא: לעיין בד"ס כי בהנ"ל וכן ברכות יד: הוא עול מ"ש. ורק שם יג: דמקביל עלי' מ"ש. ובדב"ר פ"ב לקבל מ"ש). **במס"נ** (ברכות נד-וסא:). **הבטיח להם** (דברים יא' כה').

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים
דבורו לדור שנכנסו לארץ. וכמש"כ: (דברים ו' א-י) "וזאת המצוה גו' אשר אתם עוברים שמה לרשתה וגו' ארץ זבת חלב ודבש שמע גו' והי' כי יביאך וגו'", היינו, שהציווי על מס"נ – "שמע גו'" – הוא באמצע הדיבור ע"ד הכניסה לארץ. או יש לומר – באופן אחר קצת – דקשה, דענין המס"נ שייך יותר גם בדור המדבר מדור שנכנסו לארץ, כיון שלהם (לדור שנכנסו לארץ) הובטח פחדכם גו'. ובשלמא אם נכתב בד' ספרים, לא קשיא, כיון דציון משה בשעה שנאמר לו (אף שאין זה שייך אליהם). אבל כיון שהוא במשנה תורה, שאז ביאר משה הנאמר לו מכבר, בסיני או באוהל מועד כו' (כמש"כ הרמב"ן בהקדמה לספר דברים¹²) – וזכר בדב"ר (פ"ב, לא) "ממתן תורה זכו ישראל לקרות שמע". ואינו אלא זכר, כי מצינו ג"כ שם (לה) דזכו לק"ש מיעקב¹³, ועל-כרחך אינו אלא זכות, לא שנאמר אז (ואילו האמירה היתה לדור שנכנס לארץ) –

א"כ לא הי' להמתין באמירת הציווי על מס"נ עד אז, כיון שמס"נ שייך יותר בדור המדבר כו'.
במשנה תורה: דברים ו' ד'-ז'.
לקבל עליו מלכות שמים: ברכות יג, א ("פרשת שמע. . שיקבל עליו עול מלכות שמים"). **ועיין ג"כ ברכות סא, ב** ("זמן ק"ש הי' . . והי' מקבל עליו עול מלכות שמים"). **לעיין בדקדוקי סופרים** אם יש שינויי גירסאות בזה, כי במקומות הנ"ל, וכן ברכות יד, ב, הלשון הוא **"עול מלכות שמים"**, ורק שם יג, ב איתא **"דמקביל עלי' מלכות שמים"** (בהשמטת תיבת "עול") כמו כאן¹⁴. **ובדב"ר פ"ב, לא: "לקבל מלכות שמים"** (בהשמטת תיבת "עליו").
במסירת נפש: ברכות נד, א וסא, ב¹⁵.
הבטיח להם: דברים יא' כה'.

12) ושם: "משנה תורה יבאר בו משה רבינו לדור הנכנס בארץ רוב מצות התורה הצריכות לישראל. . וכבר נאמרו לו כולן בסיני או באוהל מועד. . אבל לא נכתבו המצות בספרים הראשונים שידבר עם יוצאי מצרים וכו'". 13) "מהיכן זכו ישראל לק"ש משעה שנטה יעקב למיתה קרא לכל השבטים ואמר להן וכו' אמרו לו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". 14) להעיר, שבמהדורא קמא דספר התניא איתא: "עול מלכות שמים". 15) ושם (נד, א) במשנה: "ובכל נפשך, אפילו הוא נוטל את נפשך". ובגמרא (סא, ב): "תניא ר' אליעזר אומר. . אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך. . רבי עקיבא אומר בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. . בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה זמן ק"ש הי' . . אמר להם (לתלמידיו) כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך וכו'".

תלוי בזה שיוכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' על יחודו
שיהיה קבוע בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש
מוכרונו כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל
עת ובכל שעה כנ"ל:

לקוטי פירושים

וזהו שזכרון המס"נ הוא באופן שעי"ז יוכל
לעמוד נגד יצרו לנצחו, היינו, שהיצה"ר לוחם –
כי, אף שבחי' היחידה (מס"נ) אין כנגדה לעו"ז
(בבואה דבבואה לית להו"14) הרי אין כאן אלא
הגילוי שלה בנוגע למעשה בלבד, ולכן היצה"ר
לוחם בו, אלא שע"י זכרון המס"נ יוכל לנצחו.

(מטה"ז מלוקט ח"א ע' קפז. ח"ב ע' לד

הערה 16. לקו"ש ח"ט ע' 12. ח"ט ע' 188)

לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל

שעה: אפילו לאחר זמנו של משה, שאז יזונה
אחרי וגו'30 – מלחמת היצר.

(שיעורים בספר התניא ע' 296)

פרטיהן) שהיא עבודה ע"פ טו"ד, בחי' נר"ב
(ואילו כח המס"נ שמצד היחידה הוא בהעלם).
וזכרון המס"נ (שהמס"נ הוא בגילוי) הוא רק כדי
ש"יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו", היינו, שאין זה
עבודת המס"נ כמו שהיא לעצמה (בחי' היחידה)
שהרי אין כוונתו לעורר את המס"נ שבנפשו, אלא
המס"נ היא רק כדי לסייע בעבודה דתומ"צ, מס"נ
הקשורה ומתלבשת בעבודה דתומ"צ (נר"ב)12
והיינו, שאין זה אמיתת הענין דבחי' היחידה13
אלא הגילוי שלה בנוגע למעשה בלבד.

12) נוסף לכך שזכרון המס"נ גופא קשור עם שכל –
שמתבונן שכיון שמוכן למסור נפשו ממש, הרי מכ"ש שצריך
לשבור תאוות היצר שזהו קל יותר מיסורי מיתה ה' ישמרנו,
ואין זה מס"נ שלמעלה מהשכל. 13) ויש לומר, שבכחות
הנפש הו"ע העבודה מצד מקיף הקרוב השייך לפנימי ומתלבש
בו, ע"ד כח הרצון שמתלבש בחכמה כו', דלא כבעבודת המס"נ
עצמה, שבכחות הנפש היא בחי' מקיף הרחוק, בחי' היחידה.

14) יבמות קכב, א. וש"נ. וראה לקו"ת תצא לז, ג. מאמרי
אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמב ואילך. ובכ"מ. 15) וילך
לא, טז.